

SZAKIRODALOM.

Győry Tibor dr. *Magyarország orvosi bibliographiája 1472—1899. A Magyarországon és hazánkra vonatkozólag a külföldön megjelent orvosi könyveknek kimutatása. A Magyar Tudományos Akadémia hozzájárulásával kiadta tagjai számára a Magyar Orvosi Könyvtár Társulat.* Budapest, 1900. IX + 252 l. 8-r. (*Bibliographia medica Hungariae 1472—1899 seu catalogus librorum medicinalium qui in Hungaria vel rem medicinale patriae nostrae attingentes etiam extra Hungariam in lucem prodierunt.*)

A magyar szellemi élet bibliografiai leltározása örvedetesen halad előre. Ime ismét egy olyan mű áll előttünk, a mely ezen a téren igen nagy szolgálatokat van hivatva teljesíteni. Gondos munkálatban össze van állítva a magyar szellemnek az orvosi tudományok körében kifejtett irodalmi tevékenysége egy részét feltűntető kimutatás. S ez nem csak az illető tudományok gyakorlati szempontjaiból fontos eredmény. Mint minden hasonló munka, a nemzeti kultúra egészét érinti s ezen a réven az egyetemes tudományosság nagy perspektívájából tekintve is jelentősége van. A legkülönbözőbb szellemi érdekek szolgálatában álló könyvtári gyakorlat szempontjából pedig egy-egy szak bibliografiai feldolgozása a legnagyobb események közé tartozik. Több oldalról illeti meg épen ezért az elismerés mindazokat, a kiknek a magyar orvosi irodalom bibliografiájának létre jötté köszönhető A budapesti tudományegyetem orvosi kara s a magyar orvosi könyvtár társulat valóban mélyen járó öntudatos szellemi törekvéseknek adták újabb bizonyosságát, midőn e fontos segédeszköz érdekében a szükséges lépéseket megtették. Az előre törekvésnek csálhatatlan jele az, mikor tisztába akarunk jönni a már megtett úttal, a már elért eredményekkel.

Nagy szerencse, hogy akadt alkalmas szakember e könnyűnek épen nem mondható feladat megoldására. Mert ezt a munkát

csak az végezhetette el, a ki rendszeres orvosi szakképzettség mellett rendelkezik a történeti kutatásokhoz szükséges fogékonysággal és jártassággal s ezenkívül bibliografiai érzékkel is bír. Győry Tibor dr. már több kisebb dolgozatával megmutatta, hogy lelkesedéssel és szorgalommal buvárkodik a magyarországi orvostudomány multjának érdekes mezején. Most megjelent bibliografiai munkájával pedig úgy a szorosán vett orvosi szakköröket, mint általában az egész magyar tudományos világot igen örvendetes meglepetésben részesítette. Tőle, valamint a vele sok tekintetben egy téren működő Schwarcz Ignácztól nem csak az orvosi, hanem a magyar könyvészeti tudomány is sokat várhat.

Győry dr. munkája, mint említettük, a magyar orvosi irodalomnak csak egy részét öleli fel: a könyvirodalmat. Egy másik nevezetes rész: a folyóiratok anyaga, illetve a Szinnyei-féle természettudományi könyvészet kiegészítése még ezután vár feldolgozásra. Kívánatos, hogy ez is mielőbb elkészüljön. Feladatát, felhasználva természetesen az eddigi kutatások eredményeit, így első sorban Szabó Károly nagy könyvészeti munkájának beces adatait, a lehető legszélesebb alapon fogta fel. Mint előszavában írja, orvosi hungarikumnak vette mindazon orvosi könyveket, melyeket magyar születésű vagy illetőségű avagy hazánk földjén működött szerző írt; 2. mindazokat, melyek hazánk területén nyomattak; 3. azon külföldön megjelent, idegen szerzők műveit, melyeknek tartalma közelebbi vonatkozással bír hazánkra. Lelkiismeretességét mutatják következő szavai is: »Tekintettel kellett továbbá lennem hazánk mindenkori földrajzi határaitra is; a mely helyen egyébkor »külföldi« művek láttak napvilágot, ott hazánk szerencésebb időiben, földrajzi határainak kiszélesbedésével, hungarikumot nyomtattak.« Hogy a mű kereteiről teljes fogalmat nyujtsunk, említsük fel, hogy szerző a »különfélék« fejezetében felsorolja az orvosi tudománnyal csak laza összefüggésben álló munkákat is, melyek esetleg orvostörténeti szempontból mégis érdekesek lehetnek így pl. a hálaimákat valamely kolera-járvány megszünésekor stb. A »kurioziumok« összegyűjtésében is nagy gonddal és óvatossággal járt el. Meglehet természetesen, hogy e széles keretek között egy-egy olyan munka is belekerült a magyar orvosi bibliográfiába, a mi szorosan nem is tartozik oda, viszont ki is maradhatott egy s más. Mindez azonban bibliografikus művek közös sorsa. A pótlás és helyreigazítás munkája rendes kísérője hasonló vállalkozásoknak.

Az anyag szakok szerint való elosztását illetőleg bizonyára megbízhatunk Győry dr. orvostudományi szakismereteiben. Kilencz főszakot állapít meg u. m. 1. biologia, 2. pathologia, 3. therapia generalis, 4. pathologia et therapia applicata, 5. medicina publica, 6. historia medica, 7. scripta periodica, 8. medicina veterinaria.

9. varia. Ezek ismét a szükséghez mérten több-kevesebb alszakra oszlanak. Leggazdagabb a 4. szak, a melynek kilencz alosztálya van. Általán véve az egész osztályozás igen áttekinthető s a szerző valóban jól tette, hogy nem kísérletezett a deczimális rendszerrel, a mely a mi kis orvosi irodalmunkat tulságosan felaprózva semmi esetre sem mutatta volna be ilyen világosan. Az egy-egy szakhoz tartozó művek a szerzők betűrendjében vannak felsorolva. Az egész könyvet végül általános névmutató teszi könnyen kezelhetővé. Az orvosi irodalom története szempontjából tagadhatatlanul igen érdekes lett volna legalább a régi irodalomra nézve időrendben is csoportosítani a munkákat. De hát ez nem nagy munka s szerző bizonyára találni fog módot, hogy ezt is közzé tehesse. Mindenesetre kár, hogy nem ebben a könyvben foglalhat helyet ez az időrendi kimutatás is.

Egy másik szempont, nevezetesen a könyvnek internacionális használhatósága, kívánatossá tenné a felsorolt könyvek címeinek legezlszerűbben latin nyelvre való lefordítását is.

Az orvosi szakma művelői több irányban bírálhatják még dr. Gyóry munkáját. Mi mint bibliografiai irodalmunk örvendetes jelenségéről siettünk megemlékezni.

—t.—

Walter Crane. *Von der dekorativen Illustration des Buches in alter und neuer Zeit. Vorträge und Aufsätze. Aus dem englischen von L. und K. Burger.* Lipcse, 1900. Herrmann Seemann Nachfolger. 224 l. + XI tábla. 8-r.

Volt már alkalmunk e folyóiratban röviden megemlékezni Crane jelentőségéről a modern könyvműipar terén akkor, midőn műveinek budapesti kiállítását ismertetve kiemeltük, hogy az ő kiválósága nem a szoros értelemben vett festészetben, hanem iparművészeti alkotásaiban s első sorban a könyvdíszítésben keresendő. Akkor még nem ismertük azt a könyvét, a melyben a modern könyvdíszítésre vonatkozó nézeteit kifejti, s mely most német fordításban előttünk van. Örömmel látjuk ebből, hogy helyes nyomon jártunk, de azt is megvallhatjuk, hogy a könyvdíszítésről való felfogásunk e fejtegetések révén igen tanulságos elemekkel gazdagodott s hogy úgy mondjuk esztetikai határozottságra tett szert.

Nem rendszeres művel van dolgunk, a mely a könyvillusztrálás kérdéseit s ezek történetét tudományos alapon tárgyalná. Szóval nem bibliofil kézikönyv a Crane munkája, mint a Rouveyre-féle vagy a Bouchet-é. Egy művész feljegyzései, észrevételei, benyomásai teszik tartalmát némi időrend megtartásával. Azonban ezek a vázlatos fejtegetések a könyv belső dekoratív illusztrálására vonatkozó legfontosabb esztetikai alapelveket érintik és világítják meg. S épen ebben rejlik nagy érdemük.